

Χατζητζανή, ό.π., άρθ. 131, αρ. 7, σ. 825, Πρ. Δαγτόγλου, Διοικητικό δικονομικό δίκαιο, 2010, αριθ. 964, σ. 974, Π. Λαζαράτο, ό.π., αριθ. 492, σ. 362 και σημ. 558) και όπι συνεπώς οι πρόσθετοι λόγοι πρέπει να αναφέρονται μόνο στα εκκληθέντα κεφάλαια.

5.2. Η ΔΕφαΘ 18/2010 (ΤΝΠ-ΔΣΑ) δέχθηκε όπι: «με το δικόγραφο προσθέτων λόγων προβάλλονται απαραδέκτως αιτιάσεις που αναφέρονται σε κεφάλαιο της εκκαλούμενης απόφασεως ή μέρος της υποθέσεως, τα οποία δεν προσβλήθηκαν με την έφεση και δεν μεταβιβάσθηκαν στο διοικητικό εφετείο και, συνεπώς, δεν κατέστησαν αντικείμενο της έκκλητης δίκης».

6. Το άρθ. 131 § 2 ΚΔΔ παραπέμπει σε ανάλογη εφαρμογή των περί συνάφειας διατάξεων (άρθ. 122 ΚΔΔ). Η περί συνάφειας διάταξη του άρθ. 122 ΚΔΔ, θεωρεί οι συναφείς είναι οι πράξεις και οι παραλείψεις: α) όταν στηρίζονται στην ίδια νομική και στην ίδια κατά τα ουσιώδη στοιχεία πραγματική βάση ή β) όταν η νομιμότητα της μιας

ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της άλλης και όπι συναφείς είναι οι υλικές ενέργειες όταν συνδέονται ουσιωδώς μεταξύ τους και οι αξιώσεις που απορρέουν από αυτές στηρίζονται στην ίδια νομική βάση. Η ανάλογη εφαρμογή της διάταξης αυτής στους πρόσθετους λόγους έφεσης, οδηγεί στο συμπέρασμα όπι οι πρόσθετοι λόγοι πρέπει να αφορούν κεφάλαια προσβληθέντα και τα οποία να αναφέρονται στην ίδια νομική και στην ίδια κατά τα ουσιώδη στοιχεία πραγματική βάση· μπορούν επίσης να αφορούν και τα αναγκαίως συνεχόμενα προς τα εκκληθέντα κεφάλαια, αφού η νομιμότητα του εκκληθέντος κεφαλαίου ασκεί επιρροή στη νομιμότητα του αναγκαίως συνεχόμενου.

7. Επομένως, αντέφεση μπορεί να ασκηθεί νομίμως και για κεφάλαια τα οποία φέρονται ενώπιον του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου με πρόσθετους λόγους καθώς και για κεφάλαια τα οποία εξετάζονται αυτεπαγγέλτως από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο.

I. Ν. Κατράς

ΣτΕ 1373/2014 Β' Τμ.

Πρόεδρος: **Ε. Γαλανού**, Αντιπρόεδρος.

Εισηγήτρια: **Β. Μόσχου**, Πάρεδρος.

Δικηγόρος: **Δέσπ. Γάκη** (Πάρεδρος ΝΣΚ).

.....
Η αίτηση-διοικητική προσφυγή που ασκείται από τον φορολογούμενο στον Υπουργό Οικονομικών κατά απόφασης της φορολογικής αρχής με την οποία λαμβάνονται τα διασφαλιστικά των συμφερόντων του Δημοσίου μέτρα του άρθ. 14 ν. 2523/1997 έχει τον χαρακτήρα της ενδικοφανούς προσφυγής. Αν δεν καθορίζεται προθεσμία εντός της οποίας οφείλει ν' αποφανθεί επί ενδικοφανούς προσφυγής η Διοίκηση, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθ. 25 § 2 ΚΔΔιαδ, σύμφωνα με την οποία το αρμόδιο όργανο

οφείλει να γνωστοποιήσει στον προσφεύγοντα την απόφασή του το αργότερο σε τρεις μήνες, δεν αποκλείεται, όμως, η έκδοση απόφασης και μετά την πάροδο του τριμήνου αυτού, και πάντως, μέσα σε εύλογο χρόνο. Παραπομπή στην 7μελή.
.....

1. Με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου, ζητείται η αναίρεση της υπ' αριθ. 627/2011 απόφασεως του Προέδρου του 27ου Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία κατ' αποδοχήν προσφυγής της αναιρεσίβλητης ακυρώθηκε η υπ' αριθ. 1049785/12664/ΔΕ-Γ'/25.5.2006 απόφαση του Υπουρ-

γού Οικονομίας και Οικονομικών. Με την απόφαση αυτή είχε απορριφθεί αίτημά της περί άρσης των ληφθέντων σε βάρος της, με την υπ' αριθ. 11736/19.5.2005 πράξη του Προϊσταμένου της ΔΟΥ Βύρωνα, μέτρων διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου, ως συνδιαχειρίστριας της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «ΤΡΟΦΟΔΟΤΙΚΗ Δ.Χ. ΕΠΕ», σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 20 περ. β' του ν. 2523/1997 (ΦΕΚ Α 179). Τα μέτρα αυτά λήφθηκαν λόγω του ότι διαπιστώθηκε ότι η εν λόγω εταιρία είχε νοθεύσει φορολογικά στοιχεία, καθώς, επίσης, και λόγω λήψης και καταχώρισης στα βιβλία της πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων κατά τις χρήσεις 1993-1995.

3. Η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία εκδόθηκε αρμοδίως απ' τον Πρόεδρο Πρωτοδικών, είναι ανέκκλητη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 § 2 περ. δ' εδ. α' του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, (ν. 2717/1999, ΦΕΚ Α 97). Ως εκ τούτου, παραδεκτώς και από την άποψη αυτή ασκείται η κρινόμενη αίτηση.

4. Με το άρθρο 12 § 1 του ν. 3900/2010 (ΦΕΚ Α 213), αντικαταστάθηκαν οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 (ΦΕΚ Α 8) ως εξής: «3. Η αίτηση αναιρέσεως επιτρέπεται μόνον όταν προβάλλεται από τον διάδικο με συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιέχονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή ότι υπάρχει αντίθεση της προσβαλλομένης αποφάσεως προς τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου είτε προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. 4. Δεν επιτρέπεται η άσκηση αίτησης αναιρέσεως όταν το ποσό της διαφοράς που άγεται ενώπιον του Συμβουλίου της

Επικρατείας είναι κατώτερο από σαράντα χιλιάδες ευρώ [...]». Κατά την έννοια, ειδικότερα, των ως άνω διατάξεων, προκειμένου να κριθεί παραδεκτή αίτηση αναίρεσης, απαιτείται η συνδρομή των προϋποθέσεων και των δύο παραγράφων (βλ. ΣτΕ 1873/2012 7μ. κ.ά.). Περαιτέρω, κατά την έννοια, ειδικότερα, της πρώτης των ανωτέρω παραγράφων, ο αναιρεσείων βαρύνεται, επί ποινή ολικού ή μερικού απαραδέκτου της αίτησής του, να τεκμηριώσει με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς που θα διατυπώνει στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι με καθένα από τους προβαλλόμενους λόγους τίθεται συγκεκριμένο νομικό ζήτημα, κρίσιμο για την επίλυση της διαφοράς, επί του οποίου, είτε δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, είτε οι σχετικές κρίσεις της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης έρχονται σε αντίθεση με μη ανατραπέισα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου ή, ελλείψει αυτών, προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου. Ως τέτοια δε νομολογία νοείται η διαμορφωθείσα επί αυτού τούτου του κρίσιμου νομικού ζητήματος και όχι επί ανάλογου ή παρόμοιου (βλ. ΣτΕ 4163/2012 7μ. κ.ά.).

5. Εν προκειμένω, προς θεμελίωση του παραδεκτού, με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι δεν υφίσταται νομολογία επί των εξής ζητημάτων: α) του χαρακτήρα της προβλεπόμενης στο άρθρο 14 § 4 του ν. 2523/1997 [όπως η διάταξη αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 27 του ν. 3296/2004 (ΦΕΚ Α 253)], αίτησης-διοικητικής προσφυγής και της εντεύθεν προθεσμίας εντός της οποίας οφείλει ν' αποφανθεί ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, όταν επιλαμβάνεται επί αιτήματος περί άρσης

μέτρων ληφθέντων σε βάρος φορολογουμένου κατά το άρθρο 14 του ν. 2523/1997, ζήτημα το οποίο, κατά τα προβαλλόμενα, συναρτάται με το εμπρόθεσμο της ασκήσεως ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών προσφυγής κατά της ως άνω απορριπτικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και β) εάν τα λαμβανόμενα δυνάμει του εν λόγω άρθρου μέτρα «δύνανται να ληφθούν μόνον σε βάρος των αναφερόμενων στην περ. α' της § 1 του άρθρου 20 του ν. 2523/1997 προσώπων, που έφεραν την αναφερόμενη στη διάταξη αυτή ιδιότητα κατά το χρόνο μη αποδόσεως των σχετικών φόρων, είτε καθ' όλο το διάστημα που οφείλονται οι μη αποδοθέντες φόροι, εφόσον ξεπερνούν το υπό των εν λόγω διατάξεων οριζόμενο όριο».

6. Το δεύτερο σκέλος του ισχυρισμού αυτού είναι απορριπτέο ως ερειδόμενο επί εσφαλμένης προϋποθέσεως. Τούτο δε διότι, αφενός μεν εφαρμοστέα, εν προκειμένω, δεν είναι η διάταξη της περ. α' της § 1 του άρθρου 20 του ν. 2523/1997, την οποία επικαλείται το Δημόσιο και η οποία αφορά τα πρόσωπα που ευθύνονται επί ανωνύμου εταιρίας, αλλά η περ. β' αυτού, που αφορά τα πρόσωπα που ευθύνονται προκειμένου για ΕΠΕ, ως εν προκειμένω, ενώ, εξάλλου, κρίσιμη για την επίλυση του εν λόγω τιθέμενου ζητήματος είναι η διάταξη του δευτέρου εδαφίου της § 2 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, έτσι όπως αυτό ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, δηλαδή μετά την τροποποίησή του, αρχικώς, με την § 6 του άρθρου 16 του ν. 2992/2002 (ΦΕΚ Α 54) και την αντικατάστασή του, στη συνέχεια, με το άρθρο 27 του ν. 3296/2004 (ΦΕΚ Α 253), όπου ορίζεται ότι: «Στις περιπτώσεις λήψης και χρήσης εικονικών φορολογικών στοιχείων, έκδοση εικονικών, πλαστών φορολογικών

στοιχείων και νόθευσης τέτοιων στοιχείων, οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται και για τα πρόσωπα που είχαν μια από τις ιδιότητες των παραγράφων 1 έως και 4 του άρθρου 20 κατά την τέλεση της παράβασης». Εξάλλου, όπως έγινε δεκτό με την υπ' αριθ. 2024/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, σε περίπτωση λήψης-χρήσης εικονικών ή έκδοσης πλαστών ή εικονικών ή νόθευσης φορολογικών στοιχείων, τα διασφαλιστικά μέτρα λαμβάνονται σε βάρος των παραβατών, δηλ. εκείνων που είχαν τις προβλεπόμενες στο άρθρο 20 §§ 1-4 του ν. 2523/1997 ιδιότητες, κατά τον χρόνο τέλεσης της παράβασης. Ως εκ τούτου, απαραδέκτως ασκείται η κρινόμενη αίτηση ως προς το δεύτερο τιθέμενο ζήτημα.

7. Περαιτέρω, ενόψει του ότι, πράγματι, δεν υφίσταται νομολογία επί του αναφερόμενου στη σκέψη 5 ως πρώτου τιθέμενου με την κρινόμενη αίτηση νομικού ζητήματος, αυτή, ως προς το ζήτημα αυτό, ασκείται παραδεκτώς.

8. Στο άρθρο 14 του ν. 2523/1997, όπως η διάταξη αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, αρχικώς τροποποιηθείσα με τις §§ 6 και 7 του άρθρου 16 του ν. 2992/2002 (ΦΕΚ Α 54), στη συνέχεια δε αντικατασταθείσα με το άρθρο 27 § 1 του ν. 3296/2004 (ΦΕΚ Α 253/14.12.2004), ορίζονται τα εξής: «1. Κάθε φορά που η φορολογική αρχή διαπιστώνει φορολογικές παραβάσεις, από τις οποίες βάσει ειδικής έκθεσης ελέγχου, προκύπτει ότι δεν έχει αποδοθεί συνολικά στο Δημόσιο ποσό πάνω από εκατόν πενήντα χιλιάδες (150.000) ευρώ από ΦΠΑ, ΦΚΕ, παρακρατούμενους και επιρριπτόμενους φόρους, τέλη και εισφορές, απαγορεύεται στις αρμόδιες δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες να παραλαμβάνουν δηλώσεις ή να χορηγούν βεβαιώσεις ή πιστοποιητικά

που απαιτούνται κατά τις κείμενες διατάξεις και ζητούνται από τον παραβάτη για την κατάρτιση συμβολαιογραφικών πράξεων μεταβίβασης περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση αυτή αναστέλλεται έναντι του Δημοσίου και το απόρρητο των καταθέσεων, των λογαριασμών, των κοινών λογαριασμών, των πάσης φύσεως επενδυτικών λογαριασμών, των συμβάσεων και πράξεων επί παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων και του περιεχομένου των θυρίδων του φορολογούμενου σε τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα και δεσμεύεται το πενήντα τοις εκατό (50%) αυτών. Οι δεσμεύσεις του προηγούμενου εδαφίου δεν εφαρμόζονται για ποσά μισθών και συντάξεων που κατατίθενται στους οικείους λογαριασμούς φυσικών προσώπων. Οι κυρώσεις της παραγράφου αυτής επιβάλλονται και στους παραβάτες λήψης και χρήσης εικονικών φορολογικών στοιχείων, έκδοσης εικονικών, πλαστών φορολογικών στοιχείων και νόθευσης τέτοιων στοιχείων, εφόσον η αξία των συναλλαγών που αναγράφονται σε αυτά αθροιστικά λαμβανομένη κατά το χρόνο διαπίστωσης των παραβάσεων, υπερβαίνει το ποσό των τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ ... 2. Οι κυρώσεις της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται και σε όλα τα πρόσωπα που είχαν μία από τις ιδιότητες των παραγράφων 1 έως και 4 του άρθρου 20 του ν. 2523/1997 από τη γένεση της υποχρέωσης απόδοσης του ΦΠΑ ... ανεξάρτητα εάν μεταγενέστερα και μέχρι την ενεργοποίηση των μέτρων απέβαλαν την ιδιότητα αυτή με οποιονδήποτε τρόπο ή για οποιαδήποτε αιτία. Στις περιπτώσεις λήψης και χρήσης εικονικών φορολογικών στοιχείων, έκδοσης εικονικών, πλαστών φορολογικών στοιχείων και νόθευσης τέτοιων στοιχείων, οι ίδιες κυρώσεις επιβάλλονται και για τα πρόσωπα που

είχαν μία από τις ιδιότητες των παραγράφων 1 έως και 4 του άρθρου 20 κατά την τέλεση της παράβασης. 3. ... 4. Η ενέργεια αυτή της φορολογικής αρχής κοινοποιείται με αντίγραφο της σχετικής ειδικής έκθεσης ελέγχου συγχρόνως και στη Διεύθυνση ελέγχου του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, καθώς και στο φορολογούμενο στη γνωστή κατοικία του ή στην έδρα της επιχείρησής του, ο οποίος μπορεί να ζητήσει με αίτηση στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών μέσω της αρμόδιας για την έκδοση των πράξεων φορολογικής αρχής, την ολική ή μερική άρση των απαγορευτικών μέτρων. Κατά της απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής κατά τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας». Περαιτέρω, με την § 2 του ανωτέρω άρθρου 27 του ν. 3296/2004 ορίστηκε ότι: «Οι διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, όπως αντικαταστάθηκαν από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για τις υποθέσεις για τις οποίες έχουν συνταχθεί ειδικές εκθέσεις ελέγχου της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης του παρόντος νόμου και δεν έχουν ληφθεί τα μέτρα που προβλέπονται από το ίδιο άρθρο...». Τέλος, στο άρθρο 20 § 1 του πιο πάνω ν. 2523/1997 ορίζεται ότι: «1. Στα νομικά πρόσωπα ως λειτουργοί του αδικήματος της φοροδιαφυγής θεωρούνται: α) ... β) στις εταιρείες ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες, οι ομόρρυθμοί εταίροι ή διαχειριστές αυτών και στις περιορισμένης ευθύνης εταιρείες, οι διαχειριστές αυτών και όταν ελλείπουν ή απουσιάζουν αυτοί, ο κάθε εταίρος. γ) ...».

9. Κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, ιδίως δε της § 4 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, όπως αυτή ίσχυε μετά την, κατά

τα ανωτέρω, αντικατάστασή της με την § 1 του άρθρου 27 του ν. 3296/2004, η αίτηση-διοικητική προσφυγή που ασκείται απ' το φορολογούμενο στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών κατά αποφάσεως της φορολογικής αρχής με την οποία λαμβάνονται τα διασφαλιστικά των συμφερόντων του Δημοσίου μέτρα του άρθρου 14 του εν λόγω νόμου έχει το χαρακτήρα της ενδικοφανούς προσφυγής, διότι η άσκηση της προβλέπεται ειδικώς στο νόμο, προσδιορίζεται το όργανο ενώπιον του οποίου αυτή ασκείται (Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών), καθώς και έκταση του ελέγχου που εκείνος ασκεί (μπορεί ν' αποφασίσει την ολική ή μερική άρση των μέτρων), ανεξαρτήτως του ότι δεν προβλέπεται ειδικώς η προθεσμία εντός της οποίας η αίτηση-προσφυγή αυτή ασκείται. Ειδικότερα, το δικαίωμα άσκησης αίτησης-προσφυγής κατά της πράξης με την οποία λαμβάνονται τα εν λόγω μέτρα προβλεπόταν και από την αρχική, μη ισχύουσα, πάντως, κατά τον κρίσιμο χρόνο, ρύθμιση της § 3 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, στην οποία, όμως, επιπλέον, προβλεπόταν και η προθεσμία εντός της οποίας ο φορολογούμενος μπορούσε ν' ασκήσει την αίτηση αυτή. Η αίτηση δε αυτή με την υπ' αριθ. 1159/2012 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, κρίθηκε ότι συνιστά ενδικοφανή προσφυγή. Περαιτέρω, όπως προκύπτει από την εισηγητική έκθεση του ισχύοντος κατά τον κρίσιμο χρόνο ν. 3296/2004 επί του προαναφερθέντος άρθρου 27, η δύναμη της διάταξης αυτής αντικατάσταση των ρυθμίσεων του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 σκοπήθηκε για την «αποσαφήνιση ορισμένων θεμάτων ... καθώς και τη συμπλήρωση αυτού (του νόμου) για τη βελτίωση της λειτουργικότητας και του τρόπου εφαρμογής του», παράλληλα δε στην εισηγητική

έκθεση αναφέρονται, ειδικότερα, και έξι σημεία που αφορούν οι επιχειρούμενες με τη διάταξη αυτή τροποποιήσεις, στα οποία δεν συγκαταλέγονται θέματα σε σχέση με τη αίτηση στον Υπουργό για την άρση των μέτρων αυτών. Εξάλλου, όπως έχει γίνει δεκτό (ΣΤΕ 1787/2010 κ.α.), αν δεν καθορίζεται προθεσμία εντός της οποίας οφείλει ν' αποφανθεί επί ενδικοφανούς προσφυγής η Διοίκηση, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 25 § 2 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, ΦΕΚ Α 45), σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που οι ειδικότερες διατάξεις δεν θέτουν συγκεκριμένη προθεσμία, το αρμόδιο όργανο οφείλει να γνωστοποιήσει στον προσφεύγοντα την απόφασή του το αργότερο σε τρεις μήνες, όμως, δεν αποκλείεται η έκδοση αποφάσεως και μετά την πάροδο του τριμήνου αυτού, υπό την προϋπόθεση ότι το χρονικό διάστημα που παρήλθε για την έκδοση της αποφάσεως δεν μπορεί, πάντως, να υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο.

10. Στο άρθρο 63 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 ΦΕΚ Α 97) ορίζονται τα εξής: «...». Περαιτέρω, στο άρθρο 66 του αυτού Κώδικα ορίζεται ότι: «1. Η προσφυγή ασκείται μέσα σε προθεσμία εξήντα (60) ημερών, η οποία αρχίζει Α: σε περίπτωση ρητής πράξης: α) Για εκείνους τους οποίους αφορά: ι) από την κατά νόμο επίδοσή της σε αυτούς, ή ιι) σε κάθε άλλη περίπτωση από τότε που αυτοί έλαβαν αποδεδειγμένως πλήρη γνώση του περιεχομένου της. Β. ...».

11. Στην προκείμενη περίπτωση, όπως δέχεται η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, με την υπ' αριθ. 570/1992 συμβολαιογραφική πράξη της συμβολαιογράφου Λαυρίου, Αδ.Δ., που καταχωρίστηκε στα βιβλία του Πρωτοδικείου Αθηνών στις 27.3.1992 και δημοσιεύθηκε στο φύλλο εφημερίδας της

Κυβέρνησης (Τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ), συστάθηκε η εταιρεία «Τροφοδοτική Δ.Χ.». Οι εταίροι της πιο πάνω εταιρίας ήταν ο Δ.Χ. και η αναιρεσίβλητη, τέως σύζυγος κατά τον παραπάνω χρόνο του πρώτου. Μοναδικός διαχειριστής της ανωτέρω εταιρείας ορίστηκε με το ως άνω καταστατικό ο Δ.Χ., ενώ, σύμφωνα, με τη συνταχθείσα από 16.4.2004 ειδική έκθεση ελέγχου του ελεγκτή Χρ.Ρ., ορίστηκε ότι τον διαχειριστή, σε περίπτωση απουσίας του θα αναπληρώνει η αναιρεσίβλητη. Ακολούθως, με την υπ' αριθ. 926/4.5.1993 συμβολαιογραφική πράξη της ίδιας συμβολαιογράφου, η οποία καταχωρίστηκε στα βιβλία του Πρωτοδικείου Αθηνών με αριθμό .../14.5.1993 και δημοσιεύθηκε στο φύλλο εφημερίδας της Κυβέρνησης της 19.5.1993, η αναιρεσίβλητη ορίστηκε ως συνδιαχειρίστρια της πιο πάνω εταιρείας, ενώ, περαιτέρω, με την 1499/6.9.1995 συμβολαιογραφική πράξη της παραπάνω συμβολαιογράφου, η οποία δημοσιεύθηκε στην ΕτΚ (ΦΕΚ .../15.9.1995), ορίστηκε ως μόνος διαχειριστής της ΕΠΕ ο Δ.Χ. και τέλος, με την 1619/4.4.1996 συμβολαιογραφική πράξη της ίδιας συμβολαιογράφου διορίστηκε ως διαχειριστής της παραπάνω εταιρείας ο Ι.Τ. Στη συνέχεια, διενεργήθηκε από το 6ο ΤΕΚ Ν. Αττικής τακτικός φορολογικός έλεγχος για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων από την επιχείρηση «ΤΡΟΦΟΔΟΤΙΚΗ Δ.Χ. ΕΠΕ», όσον αφορά τις χρήσεις 1993-1997. Κατ' αυτόν προέκυψε, σύμφωνα με την από 14.10.2003 έκθεση ελέγχου του ελεγκτή Χρ.Ρ., που είναι προσαρτημένη στην οικεία από 16.4.2004 ειδική έκθεση ελέγχου του ίδιου ελεγκτή, η τέλεση σοβαρών φορολογικών παραβάσεων κατά τις διαχειριστικές περιόδους 1993-1995. Ειδικότερα, εκτός των άλλων, ο έλεγχος διαπίστωσε ότι

η ανωτέρω ελεγχόμενη εταιρεία: α) κατά τη χρήση 1993, νόθευσε επτά πρωτότυπα τιμολόγια αγοράς, με αποτέλεσμα να εμφανίσει σ' αυτά και να καταχωρίσει στα βιβλία της ως καθαρή αξία των αντιστοιχων για τα εν λόγω στοιχεία συναλλαγών το ποσό των 34.500.000 δραχμών, πλέον ΦΠΑ ύψους 6.210.000 δρχ., β) κατά τη χρήση 1994 νόθευσε τέσσερα πρωτότυπα τιμολόγια εκδόσεως, με αποτέλεσμα να εμφανίσει σ' αυτά και να καταχωρίσει στα βιβλία της ως καθαρή αξία των αντιστοιχων συναλλαγών το ποσό των 13.500.000 δραχμών, πλέον ΦΠΑ 2.430.000 δρχ., γ) κατά τη χρήση 1994, ζήτησε, έλαβε και καταχώρισε στα βιβλία της έξι πλαστά και εικονικά τιμολόγια αγοράς-δελτία αποστολής, καθαρής αξίας 49.275.510 δρχ. πλέον ΦΠΑ 3.942.000 δρχ. και δ) κατά τη χρήση 1995, ζήτησε, έλαβε και καταχώρισε στα βιβλία της δύο πλαστά και εικονικά φορολογικά στοιχεία, συνολικής καθαρής αξίας 6.850.000 δρχ. πλέον ΦΠΑ 1.233.000 δραχμών, και συνεπώς, σύμφωνα και με την ειδική έκθεση ελέγχου που συντάχθηκε, η συνολική αξία των εν λόγω νοθευμένων και εικονικών φορολογικών στοιχείων ανέρχεται συνολικά στο ποσό των 104.125.510 δρχ. (ή 305.577,43 ευρώ). Κατόπιν αυτών, συντάχθηκε η σχετική από 16.4.2004 ειδική έκθεση ελέγχου, με την οποία ο ελεγκτής κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, αφού η συνολική αξία των παραπάνω φορολογικών στοιχείων υπερβαίνει το όριο που θέτει η διάταξη του άρθρου 14 § 1 του ν. 2523/1997, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 16 του ν. 2992/2002, έπρεπε να ληφθούν τα προβλεπόμενα μέτρα διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου σε βάρος της παραπάνω εταιρείας και του τελευταίου διαχειριστή και εκκαθαριστή της. Μετά από αυτό, εκδόθηκε η 11736/19.5.2005 πράξη του

Προϊσταμένου της ΔΟΥ Βύρωνα, με την οποία, κατ' εφαρμογή του άρθρου 14 § 1 εδ. δ' του ν. 2523/1997, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 27 § 1 του ν. 3296/2004, ελήφθησαν σε βάρος της «ΤΡΟΦΟΔΟΤΙΚΗ Δ.Χ. ΕΠΕ», του Δ.Χ. και της αναιρεσίβλητης, ως συνδιαχειρίστριας της πιο πάνω εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, μέτρα για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Δημοσίου. Στη συνέχεια, με την από 5.7.2005 αίτησή της, η αναιρεσίβλητη ζήτησε την ολική άρση των ανωτέρω μέτρων που λήφθηκαν σε βάρος της, αλλά το αίτημά της απορρίφθηκε με την προαναφερθείσα απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, με την αιτιολογία ότι εξακολουθούν να υφίστανται οι λόγοι για τους οποίους λήφθηκαν σε βάρος της τα ως άνω μέτρα. Κατά της αποφάσεως του Υπουργού, η αναιρεσίβλητη άσκησε την από 9.8.2006 προσφυγή ζητώντας την ακύρωση, αλλιώς την τροποποίηση αυτής, η οποία έγινε δεκτή με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

12. Με την κρινόμενη αίτηση προβάλλεται ότι η προσφυγή θα έπρεπε να απορριφθεί ως εκπρόθεσμη δοθέντος ότι αυτή ασκήθηκε σε χρόνο απέχοντα πέραν των εξήντα ημερών από την τεκμαιρόμενη σιωπηρή απόρριψη από τον Υπουργό της υποβληθείσας κατ' άρθρο 14 § 4 του ν. 2523/1997 αίτησης της αναιρεσίβλητης για άρση των ληφθέντων σε βάρος της περιοριστικών μέτρων, η οποία, κατά τα προβαλλόμενα, συνιστά ειδική διοικητική προσφυγή. Ειδικότερα, το Δημόσιο ισχυρίζεται ότι, ελλείψει πρόβλεψης στην ως άνω διάταξη ειδικής προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει ν' αποφανθεί ο Υπουργός, η προθεσμία αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι η προβλεπόμενη από το άρθρο 25 § 2 εδ. β' του ΚΔΔιαδ (ν. 2690/1999, ΦΕΚ Α 45)

προθεσμία των 30 ημερών, η οποία αρχίζει από την επομένη της υποβολής του αιτήματος για άρση των περιοριστικών μέτρων. Εν προκειμένω δε, λαμβανομένου υπόψη ότι η σχετική αίτηση στον Υπουργό υποβλήθηκε στις 5.7.2005, αυτός δε την απέρριψε μόλις την 25.5.2006, ενόψει των ως άνω υποστηριζόμενων απ' το Δημόσιο, κατά το χρόνο που εκδόθηκε η προσβληθείσα με την προσφυγή απόφαση του Υπουργού είχε εξαπληθεί η κατά χρόνο αρμοδιότητά του. Ο λόγος, όμως, αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, ενόψει των ανωτέρω γενομένων δεκτών στη σκέψη 9, σχετικά με το χαρακτηριστήρα της προβλεπόμενης στο άρθρο 14 § 4 του ν. 2523/1997 (όπως αυτό τροποποιηθέν αρχικά με το άρθρο 16 § 6 του ν. 2092/2002 ίσχυε, κατά τον κρίσιμο χρόνο, μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 27 του ν. 3296/2004), αίτησης του φορολογούμενου στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών περί άρσης των ληφθέντων σε βάρος του διασφαλιστικών των συμφερόντων του Δημοσίου μέτρων του άρθρου 14 § 1 του ν. 2523/1997, ως ενδικοφανούς προσφυγής, σε συνδυασμό με το ότι, με βάση το τελευταίο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 63 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, η πράξη που εκδίδεται επί ενδικοφανούς προσφυγής μπορεί να προσβληθεί και αυτοτελώς. Ως εκ τούτου, η ασκηθείσα εν προκειμένω στις 22.8.2006 προσφυγή της αναιρεσίβλητης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών κατά της προαναφερθείσας υπ' αριθ. 1049785/12664/ΔΕ-Γ'/25.5.2006 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, έχει ασκηθεί εμπροθέσμως σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 § 1 παρ. Α περ. α, υποπερ. ii του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, δοθέντος ότι, ούτε απ' την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει, ούτε και το Δημό-

σιο είχε ισχυρισθεί και θέσει ενώπιον του διοικητικού πρωτοδικείου στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η αναιρεσίβλητη είχε αποδεδειγμένα λάβει γνώση του περιεχομένου της ως άνω απορριπτικής απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών σε χρόνο απέχοντα πέραν των 60 ημερών πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής της. Λόγω, όμως, της σπουδαιότητας του κατά τα ανωτέρω

ανακύπτοντος ζητήματος, αναφορικά με το χαρακτήρα της προβλεπόμενης στην παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 αίτησης στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ως ενδικοφανούς ή ειδικής προσφυγής, το Τμήμα κρίνει ότι η υπόθεση πρέπει, κατ' άρθρο 14 § 5 του π.δ. 18/1989 (ΦΕΚ Α 8), να παραπεμφθεί στο Τμήμα υπό επταμελή σύνθεση και ορίζει δικάσιμο την 1η Οκτωβρίου 2014.

Παρατηρήσεις

Η πρόβλεψη «αποκλειστικής προθεσμίας άσκησης» ως αναγκαίο στοιχείο της ενδικοφανούς προσφυγής

1. Με την πρόσφατη απόφαση ΣτΕ 1373/2014, το Συμβούλιο της Επικρατείας για πρώτη φορά χαρακτηρίζει ως ενδικοφανή μια διοικητική προσφυγή ως προς την οποία δεν ορίζεται από τις διατάξεις που την προβλέπουν προθεσμία εντός της οποίας αυτή πρέπει να ασκηθεί ενώπιον του αρμοδίου οργάνου (άρθρο 25 § 1 ΚΔΔιαδ): «κατά την έννοια ... της § 4 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, όπως αυτή ίσχυε μετά την ... αντικατάστασή της με την § 1 του άρθρου 27 του ν. 3296/2004, η αίτηση-διοικητική προσφυγή που ασκείται από τον φορολογούμενο στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών κατά αποφάσεως της φορολογικής αρχής με την οποία λαμβάνονται τα διασφαλιστικά των συμφερόντων του Δημοσίου μέτρα του άρθρου 14 του εν λόγω νόμου έχει τον χαρακτήρα της ενδικοφανούς προσφυγής, διότι η άσκησή της προβλέπεται ειδικώς στο νόμο, προσδιορίζεται το όργανο ενώπιον του οποίου αυτή ασκείται (Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών), καθώς και έκταση του ελέγχου που εκείνος ασκεί (μπορεί ν' αποφασίσει την ολική ή μερική άρση των μέτρων), ανεξαρτήτως του ότι δεν προβλέπεται ειδικώς η προθεσμία εντός της οποίας

η αίτηση-προσφυγή αυτή ασκείται». Την έλλειψη νομολογίας επί του χαρακτήρα της προβλεπόμενης στο άρθρο 14 § 4 του ν. 2523/1997 (όπως η διάταξη αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, μετά την αντικατάστασή της με το άρθρο 27 του ν. 3296/2004) αίτησης-διοικητικής προσφυγής και της εντεύθεν προθεσμίας εντός της οποίας οφείλει ν' αποφανθεί ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, όταν επιλαμβάνεται αιτήματος περί άρσης μέτρων ληφθέντων σε βάρος φορολογούμενου κατά το άρθρο 14 του ν. 2523/1997, ζήτημα το οποίο συναρτάται με το εμπρόθεσμο της ασκηθείσας ενώπιον του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών προσφυγής κατά της ως άνω απορριπτικής απόφασης του Υπουργού, δέχθηκε το Συμβούλιο της Επικρατείας προς θεμελίωση του παραδεκτού της αίτησης αναίρεσης (άρθρο 12 του ν. 3900/2010). Στην ίδια απόφαση επισημαίνεται ότι είναι διαφορετικό το ζήτημα της μη πρόβλεψης προθεσμίας εντός της οποίας οφείλει να αποφανθεί επί ενδικοφανούς προσφυγής η Διοίκηση, το οποίο ρυθμίζεται ρητώς στη διάταξη του άρθρου 25 § 2 του ΚΔΔιαδ, σύμφωνα με την οποία, σε περίπτωση που οι ειδικότερες

διατάξεις δεν θέτουν συγκεκριμένη προθεσμία, το αρμόδιο όργανο οφείλει να γνωστοποιήσει στον προσφεύγοντα την απόφασή του το αργότερο σε τρεις μήνες. Γίνεται δεκτό ότι δεν αποκλείεται η έκδοση απόφασης και μετά την πάροδο του τριμήνου αυτού, υπό την προϋπόθεση ότι το χρονικό διάστημα που παρήλθε για την έκδοση της απόφασης δεν μπορεί, πάντως, να υπερβαίνει τον εύλογο χρόνο¹.

2. Η πρόβλεψη ορισμένης προθεσμίας και μάλιστα, σύμφωνα με το άρθρο 25 ΚΔΔιαδ, αποκλειστικής, εντός της οποίας πρέπει να ασκηθεί μια ειδικά προβλεπόμενη διοικητική προσφυγή αποτελεί βασική ένδειξη για τον χαρακτηρισμό της ως ενδικοφανούς (*faisceau d' indices*). Πρόκειται, μάλιστα, για σημαντικό διαδικαστικό τύπο άσκησης της ενδικοφανούς προσφυγής, του οποίου η μη τήρηση καθιστά την ασκηθείσα προσφυγή εκπρόθεσμη. Δεδομένου ότι οι διατάξεις που προβλέπουν διοικητικές προσφυγές δεν περιέχουν και τον νομικό χαρακτηρισμό τους, ανέκυψε το ζήτημα αν η προθεσμία για την άσκηση μίας διοικητικής προσφυγής αποτελεί αναγκαίο στοιχείο (και όχι απλώς ένδειξη) για τον χαρακτηρισμό της ως ενδικοφανούς. Υποστηρίχθηκε, υπό το προγενέστερο νομοθετικό καθεστώς του ν.δ. 170/1973, ότι η προθεσμία δεν αποτελεί βασικό στοιχείο για τον χαρακτηρισμό διοικητικής προσφυγής ως υποχρεωτικής, υπό την έννοια ότι είναι δυνατόν να χαρακτηρισθεί ως ενδικοφανής και μία απρόθεσμη προσφυγή, αρκεί η άσκησή της να συνδέεται με οποιονδήποτε τύπο². Πάντως, κατά τη

ΟΛΣΤΕ 1205/1976: «εκ του συνδυασμού των ως άνω διατάξεων [άρθρο 121 § 1 και 4, άρθρο 122 § 1 και άρθρο 126 του ν.δ. 8/73 περί του Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού] προκύπτει σαφώς ότι η υπ' αυτών προβλεπόμενη διαδικασία χαρακτηρισμού κτίσματος ως αυθαιρέτου τελειούται δια της επί της ασκουμένης ενστάσεως εκδιδόμενης αποφάσεως του οικείου Συμβουλίου Δημοσίων Έργων και ότι αυτή ως οριστική, κατά τον ρητόν ορισμόν του νόμου, δεν δύναται να ελεγχθή υπό του Υπουργού Δημοσίων Έργων κατ' εφαρμογήν της ρηθείσης διατάξεως της § 2 του άρθρου 123 του Γεν. Οικοδ. Κανονισμού κατόπιν υποβολής προσφυγής, δοθέντος ότι δια της διατάξεως ταύτης δεν καθιερύεται ενδικοφανής τις προσφυγή, εντός ωρισμένης προθεσμίας ασκουμένη,

μένη να αποκλείσει ... την αίτησιν ακυρώσεως συντρέχει μόνον εάν η διοικητική προσφυγή προβλέπεται υπό ειδικής διατάξεως του νόμου, καθοριζούσης και προθεσμίαν προς άσκησιν αυτής, εν προκειμένω δε, κατά την κρατήσασαν παρά τω δικαστηρίω γνώμην, δια της ως άνω διατάξεως της § 2 του άρθρου 126 του ΓΟΚ δεν καθιερύεται ενδικοφανής τις προσφυγή διότι ούτε προθεσμία προς άσκησιν τοιαύτης προσφυγής προβλέπεται αλλ' ούτε καν περί διοικητικής τινος προσφυγής γίνεται αυτόθι λόγος.... Κατά την μειοψηφήσασαν όμως γνώμην, δια της παρατεθείσης διατάξεως του άρθρου 126 § 2 του ΓΟΚ καθιερύεται ιεραρχικός από έποψιν νομιμότητος έλεγχος του Υπουργού Δημοσίων Έργων επί των πράξεων πάντων των υπαγομένων εις αυτόν οργάνων της πολεοδομικής υπηρεσίας, ασκούμενος αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αμφισβητήσεως εκ μέρους του διοικουμένου, υπέρ του οποίου θεσπίζεται ούτω ειδική διοικητική προσφυγή κατά των ως είρηται πράξεων, η οποία, καιτοι μη περιοριζόμενη υπό προθεσμίας τινος, έχει, ουχ ήττον, ενδικοφανή χαρακτήρα».

1. ΣΤΕ 1787/2010.

2. Βλ. τη μειοψηφήσασα γνώμη στη ΣΤΕ 2583/1975, η οποία στηρίζεται στο άρθρο 45 § 2 του ν.δ. 170/1973, περί Συμβουλίου της Επικρατείας: «ενδικοφανής προσφυγή δυνα-

ουδέ γίνεται εν αυτή λόγος εν πάση περιπτώσει περί διοικητικής προσφυγής». Από το γράμμα της εν λόγω απόφασης της Ολομέλειας συνάγεται σαφώς ότι η «άσκηση εντός ορισμένης προθεσμίας» αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της ενδικοφανούς προσφυγής³.

3. Η άποψη ότι η πρόβλεψη προθεσμίας άσκησης δεν αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της ενδικοφανούς προσφυγής δεν επικράτησε στη νομολογία, ενώ και από τη δικονομική ρύθμιση του άρθρου 27 του ν. 702/1977, που τροποποίησε το άρθρο 45 του ν.δ. 170/1973 και είναι ταυτόσημη με το άρθρο 45 του ισχύοντος π.δ. 18/1989, συνάγεται σαφώς ότι προϋπόθεση του παραδεκτού του ενδίκου βοηθήματος είναι μόνον η ειδικά παρεχόμενη προσφυγή που ασκείται «εντός καθορισμένης υπό του νόμου προθεσμίας»⁴. Περαιτέρω, και ο νομοθέτης του ΚΔΔιαδ όρισε ρητά πλέον ότι ενδικοφανής προσφυγή είναι η διοικητική προσφυγή που ασκείται «μέσα στην οριζόμενη από τις ίδιες διατάξεις προθεσμία», καθιστώντας με τον τρόπο αυτό το στοιχείο της προθεσμίας βασικό αναγνωριστικό στοιχείο του υποχρεωτικού χαρακτήρα της παρεχόμενης διοικητικής προσφυγής. Άλλωστε, η πρόβλεψη συγκεκριμένης προθεσμίας εντός της οποίας θα πρέπει να ασκηθεί η προβλεπόμενη προσφυγή είναι σύμφυτη με τη λογική του θεσμού της ενδικοφανούς προσφυγής, που

3. Βλ. αναλυτικά Σ. Κυβέλου, Η ενδικοφανής προσφυγή, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σ. 68-70, με νομολογιακές και βιβλιογραφικές παραπομπές.

4. Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου, Η άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής ως προϋποθέσεως του παραδεκτού της αιτήσεως ακυρώσεως, ΕΔΔ 1977. 126 επ, 225 επ. (231), Λ. Κεράνη, Συμβολή εις την μελέτην της ενδικοφανούς προσφυγής, ΕΔΔ 1976, σ. 155, 162.

αποβλέπει στην ταχεία διευθέτηση των διοικητικών υποθέσεων εντός συγκεκριμένων χρονικών ορίων. Μη πρόβλεψη συγκεκριμένης προθεσμίας, αφενός, θα καταστρατηγούσε τις προθεσμίες άσκησης των ενδίκων βοηθημάτων με ό, τι αυτό συνεπάγεται για την ασφάλεια δικαίου και, αφετέρου, θα δημιουργούσε σύγχυση περί του είδους της παρεχόμενης προσφυγής⁵. Επομένως,

5. Σαφής προς την κατεύθυνση αυτή είναι η ΣτΕ 2348/1990: «... στη διάταξη του άρθρου 45 § 2 του π.δ. 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» ορίζεται ότι «Η αίτηση ακυρώσεως είναι απαράδεκτη αν στρέφεται κατά εκτελεστής πράξης, κατά της οποίας προβλέπεται από το νόμο ενδικοφανής προσφυγή, που ασκείται κατά νόμο μέσα σε ορισμένη προθεσμία ενώπιον του οργάνου που έχει εκδόσει την πράξη ή άλλου οργάνου και καθιστά δυνατή την επανεξέταση της υπόθεσης και ουσίαν. Στην περίπτωση αυτή η αίτηση ακυρώσεως επιτρέπεται μόνο κατά της πράξης που εκδίδεται επί της προσφυγής». Σύμφωνα ... με τη διάταξη αυτή είναι απαράδεκτη αίτηση ακυρώσεως κατά πράξεως, κατά της οποίας προβλέπεται ενδικοφανής προσφυγή, μόνο υπό την προϋπόθεση, ότι η προσφυγή αυτή πρέπει να ασκείται εντός ορισμένης προθεσμίας. Εν προκειμένω, όπως εκτίθεται στην προηγούμενη σκέψη, κατά της προσβαλλόμενης πράξης του ΠΥΣΠΕ προβλέπεται η άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής στο αρμόδιο ΚΥΣΠΕ χωρίς όμως να ορίζεται ρητά προθεσμία, εντός της οποίας μπορεί να ασκηθεί η προσφυγή αυτή στο δευτεροβάθμιο όργανο. Το Τμήμα φέρεται προς την γνώμη ότι η προσφυγή αυτή δεν είναι απρόθεσμη, αλλ' ως εκ της προαναφερθείσης διατάξεως του άρθρου 16 περ. ΣΤ § 3 του ν. 1566/1985, που παραπέμπει κατά τα λοιπά στο πειθαρχικό δίκαιο των υπαλλήλων του Δημοσίου η προθεσμία αυτή είναι, για τον ενδιαφερόμενο,

στην ελληνική έννομη τάξη, δεν φαίνεται να μπορεί να νοηθεί απρόθεσμη υποχρεωτική διοικητική προσφυγή, οπότε, σε περίπτωση μη πρόβλεψης ορισμένης προθεσμίας για την άσκησή της, θα πρέπει να αποκλείεται ο χαρακτηρισμός της ως ενδικοφανούς. Στη Γαλλία, πάντως, η νομολογία δέχθηκε ότι, ελλείψει ρύθμισης της προθεσμίας στο κείμενο που προβλέπει την εκάστοτε διοικητική προσφυγή, θεωρείται ότι ισχύει η προθεσμία των δύο μηνών, δηλαδή αυτή της αίτησης ακύρωσης. Η νομολογιακή πρακτική είναι ιδιαίτερα ευέλικτη, ελλείψει ρητών δικονομικών διατάξεων που ανάγουν τη διοικητική προσφυγή σε προϋπόθεση του παραδεκτού ενδίκου βοηθήματος⁶.

4. Η φύση της «αίτησης» του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 κατά πράξης διασφάλισης των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου, που αποτελεί αντικείμενο της απόφασης ΣτΕ 1373/2014, έχει ήδη απασχολήσει τη νομολογία και τη θεωρία. Λαμβανομένου υπόψη ότι η προσφυγή που προβλέπεται στο άρθρο 27 § 1 του ν. 3296/2004, το οποίο τροποποίησε τη διάταξη του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, κατέστη απρόθεσμη, συνάγεται ότι δεν πρόκειται για ενδικοφανή προσφυγή⁷.

εκείνη που προβλέπεται από την διάταξη του άρθρου 243 § 4 του Υπαλληλικού Κώδικα (π.δ. 611/1977), δηλαδή το δεκαπενθήμερο από της κοινοποιήσεως σ' αυτόν της πράξεως του ΠΥΣΠΕ. Υπό την εκδοχή δ' αυτή, της υπάρξεως δηλαδή ενδικοφανούς προσφυγής, ασκουμένης εντός προθεσμίας, κατά της προσβαλλόμενης πράξεως, ενώπιον του ΚΥΣΠΕ, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη».

6. E. Prevedourou, *Les recours administratifs obligatoires. Etude comparée des droits allemand et français*, LGDJ, 1996, σ. 200 υποσημ. 64.

7. Σ. Κυβέλος, Η ενδικοφανής προσφυγή,

Αντίθετα, πριν από την τροποποίηση του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 με το άρθρο 27 § 1 του ν. 3296/2004, προβλεπόταν αποκλειστική προθεσμία 1 μηνός για την άσκηση της «αίτησης», με συνέπεια, σε συνδυασμό με τη σωρευτική συνδρομή και των λοιπών προϋποθέσεων, τον χαρακτηρισμό της ως ενδικοφανούς προσφυγής⁸.

ό.π., σ. 70' πρβλ. Στ. Παπαδημητρίου/Κ. Μηλιάρη, «Η Νομική φύση της αίτησης του άρθρου 14 ν. 2523/1997», ΔΦΝ, 2008, σ. 645.

8. ΣτΕ 1159/2012: «από τις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2523/1997, όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, μετά, δηλαδή, την τροποποίησή τους με το άρθρο 16 §§ 6 και 7 του ν. 2992/2002 και προ της αντικαταστάσεώς τους με το άρθρο 27 § 1 του ν. 3296/2004, συνάγεται ότι, σε περίπτωση διαπίστωσης από τη φορολογική αρχή, βάσει ειδικής εκθέσεως ελέγχου, φορολογικής παράβασης συνισταμένης, μεταξύ άλλων, στη λήψη και χρήση εικονικών φορολογικών στοιχείων, εφόσον η αξία των συναλλαγών που αναγράφονται σε αυτά, αθροιστικά λαμβανόμενη κατά το χρόνο διαπίστωσης των παραβάσεων, υπερβαίνει το οριζόμενο στο νόμο ποσό, επιβάλλονται στους παραβάτες τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 του άρθρου 14 μέτρα, τα οποία αίρονται κατά τους όρους των παραγράφων 5 και 6 του ίδιου άρθρου. Με τις ίδιες διατάξεις, παρέχεται, εξάλλου, η δυνατότητα στον φορολογούμενο, σε βάρος του οποίου ελήφθησαν τα εξασφαλιστικά μέτρα, να υποβάλει εντός μηνός από της σχετικής ειδοποίησεως αίτηση ενώπιον του Υπουργού Οικονομικών περί άρσεως των, κατά τα ανωτέρω, μέτρων, κατά δε της τυχόν εκδοθείσης απορριπτικής υπουργικής αποφάσεως επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον του κατά τόπον αρμόδιου δικαστηρίου. Η αίτηση δε αυτή έχει χαρακτήρα ενδικοφανούς προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 25 § 2 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 2690/1999 ΚΔΔιαδ, δεδομένου ότι, πέραν του

5. Την αντίθετη προσέγγιση υιοθετεί το Συμβούλιο της Επικρατείας στην απόφαση ΣτΕ 1373/2014, καθόσον δέχεται ότι η έλλειψη πρόβλεψης προθεσμίας άσκησης της διοικητικής προσφυγής δεν αποκλείει τον χαρακτηρισμό της ως ενδικοφανούς. Όπως συνάγεται από τη σκέψη 12 της απόφασης αυτής, ο λόγος για τον οποίο το Συμβούλιο της Επικρατείας χαρακτήρισε τη διοικητική προσφυγή ως ενδικοφανή ήταν προφανώς η διάσωση του ενδίκου βοηθήματος της προσφυγής ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, το οποίο άλλως θα κρινόταν απαράδεκτο ως εκπρόθεσμο. Πράγματι, εάν η διοικητική προσφυγή χαρακτηριζόταν ειδική, αυτό θα σήμαινε ότι, ελλείψει πρόβλεψης στην ως άνω διάταξη συγκεκριμένης προθεσμίας εντός της οποίας πρέπει να αποφανθεί ο Υπουργός, η προθεσμία αυτή πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι η προβλεπόμενη από το άρθρο 25 § 2 εδ. β' του ΚΔΔιαδ προθεσμία των 30 ημερών, η οποία αρχίζει από την επομένη της υποβολής του αιτήματος για άρση των περιοριστικών μέτρων. Εν προκειμένω δε, λαμβανομένου υπόψη ότι η σχετική αίτηση στον Υπουργό υποβλήθηκε στις 5.7.2005, αυτός δε την απέρριψε μόλις την 25.5.2006, ..., κατά τον χρόνο που εκδόθηκε η προσβληθείσα με

ότι ασκείται εντός της προβλεπόμενης υπό του νόμου αποκλειστικής προθεσμίας, επιτρέπει στον Υπουργό Οικονομικών, ενώπιον του οποίου υποβάλλεται, να προβεί στην κατά νόμο και κατ' ουσία επανεξέταση της υποθέσεως, σε νέα, δηλαδή, έρευνα και διαφορετική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών επί των οποίων στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη δι' αυτής απόφαση, η οποία, κατ' αποδοχήν, της ασκηθείσας αιτήσεως, μπορεί είτε να ακυρωθεί εν όλω ή εν μέρει, είτε και να τροποποιηθεί για λόγους ουσίας».

την ένδικη προσφυγή απόφαση του Υπουργού είχε εξαντληθεί η κατά χρόνον αρμοδιότητά του. Επιπλέον, η προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου ασκήθηκε σε χρόνο απέχοντα πέραν των εξήντα ημερών από την τεκμαιρόμενη σιωπηρή απόρριψη από τον Υπουργό της υποβληθείσας κατ' άρθρο 14 § 4 του ν. 2523/1997 αίτησης της αναιρεσίβλητης για άρση των ληφθέντων σε βάρος της περιοριστικών μέτρων, οπότε θα έπρεπε να απορριφθεί ως εκπρόθεσμη. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε, όμως, ότι ο λόγος αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος, ενόψει του χαρακτήρα της προβλεπόμενης στο άρθρο 14 § 4 του ν. 2523/1997 αίτησης του φορολογούμενου στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών περί άρσης των ληφθέντων σε βάρος του διασφαλιστικών των συμφερόντων του Δημοσίου μέτρων ως ενδικοφανούς προσφυγής, σε συνδυασμό με το ότι, με βάση το τελευταίο εδάφιο της § 6 του άρθρου 63 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, *η πράξη που εκδίδεται επί ενδικοφανούς προσφυγής μπορεί να προσβληθεί και αυτοτελώς (ενώ αντίστοιχη δικονομική δυνατότητα ευλόγως δεν προβλέπεται για την πράξη που εκδίδεται επί ειδικής προσφυγής)*. Επομένως, η ασκηθείσα στις 22.8.2006 προσφυγή της αναιρεσίβλητης ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών κατά της από 25.5.2006 απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών έχει ασκηθεί εμπροθέσμως σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 66 § 1 παρ. Α περ. α, υποπερ. II του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας [*«...η προσφυγή ασκείται μέσα σε προθεσμία 60 ημερών, η οποία αρχίζει, σε περίπτωση ρητής πράξης, για εκείνους τους οποίους αφορά... από τότε που αυτοί έλαβαν αποδεδειγμένα γνώση του περιεχομένου της»*], δεδομένου ότι, ούτε απ' την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει ούτε και

το Δημόσιο είχε ισχυρισθεί και θέσει ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η αναιρεσίβλητη είχε αποδεδειγμένα λάβει γνώση του περιεχομένου της ως άνω απορριπτικής της ενδικοφανούς προσφυγής της απόφασης του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών σε χρόνο απέχοντα πέραν των 60 ημερών πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της ένδικης προσφυγής της.

6. Πάντως, το ένδικο βοήθημα θα μπορούσε να σωθεί και με την (*mutatis mutandis*) εφαρμογή της νομολογίας ΟΛΣΤΕ 1316/2001, η οποία δέχθηκε τα εξής: «κατά την έννοια της ... διατάξεως του άρθρου 21 § 1 του π.δ. 341/1978, ερμηνευομένης ενόψει και της υποχρέωσης της Διοικήσεως να ενημερώνει τον διοικούμενο, ως προς την τηρητέα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ενδικοφανή διαδικασία, εάν η Διοίκηση δεν εκπληρώσει την υποχρέωσή της αυτή και ο διοικούμενος τηρήσει διοικητική διαδικασία άλλη και όχι την προβλεπόμενη υπό του νόμου, για να κριθεί το εμπρόθεσμο ή μη της προσφυγής εν αναφορά προς την υποκειμένη κατά νόμο στην ενδικοφανή προσφυγή πράξη, λαμβάνεται υπόψη η κοινοποίηση στο διοικούμενο ή η γνώση υπ' αυτού της εκδοθείσης, κατόπιν της πράγματι τηρηθείσης ενδικοφανούς διαδικασίας, πράξεως και, σε περίπτωση μη εκδόσεως αποφάσεως επί της ασκηθείσης ενδικοφανούς προσφυγής, ο χρόνος συντελέσεως της σχετικής παραλείψεως, έστω και αν η πράξη ή η παράλειψη αυτή δεν προσβάλλονται παραδεκώς, ενόψει της κατά τον νόμο τηρητέας ενδικοφανούς διαδικασίας. Συνεπώς, η προσφυγή λογίζεται ως ασκηθείσα εμπροθέσμως, εν αναφορά προς την υποκειμένη στην ενδικοφανή προσφυγή πράξη, αν κατατεθεί εντός εξήντα ημερών από την κατά τα ανωτέρω κοινοποίηση ή γνώση». Σκοπός της

εν λόγω νομολογιακής προσέγγισης είναι να μην υφίσταται ο διοικούμενος τις δυσμενείς δικονομικές συνέπειες της μη τήρησης ή της πλημμελούς τήρησης της υποχρέωσης ενημέρωσης που υπέχει η Διοίκηση όσον αφορά την πρόβλεψη ενδικοφανούς ή ειδικής διοικητικής προσφυγής και τις συνέπειες της παράλειψης της άσκησης της. Ειδικότερα, σε περίπτωση άσκησης διοικητικής προσφυγής ως ενδικοφανούς προσφυγής χωρίς να απαιτείται, επέρχονται όλες οι δικονομικές συνέπειες της ενδικοφανούς προσφυγής και κυρίως η διακοπή της προθεσμίας του ενδίκου βοηθήματος, αφού η αναμονή έκδοσης απόφασης επί της ενδικοφανούς προσφυγής συνεπάγεται τις περισσότερες φορές και απώλεια της προθεσμίας άσκησης ενδίκου βοηθήματος. Φαίνεται ως η μόνη επεικής λύση για τον διοικούμενο, ο οποίος έχοντας εσφαλμένη πληροφόρηση, άσκησε ενδικοφανή προσφυγή, προσβλέποντας στην αποτελεσματική έννομη προστασία του⁹. Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η ΣΤΕ 1373/2014, θα μπορούσε, υπό το πνεύμα της ανωτέρω νομολογίας, να γίνει δεκτό ότι, λόγω των αμφιβολιών αναφορικά με τον χαρακτήρα της προβλεπόμενης στην § 4 του άρθρου 14 του ν. 2523/1997 αίτησης στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ως ενδικοφανούς ή ειδικής προσφυγής, θα πρέπει να επέλθουν όλες οι δικονομικές

9. Σ. Κυβέλος, Ειδικότερα ζητήματα «εφαρμογής» της ενδικοφανούς διοικητικής προσφυγής στην ελληνική έννομη τάξη, ΘΠΔΔ 4-5/2012, σ. 312 (321). Βλ. συναφώς την ανάλυση του Π. Λαζαράτου, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2013, αρ. περ. 549, υποσημ. 55. Επικριτικός στη λύση της ΟΛΣΤΕ 1316/2001 ο Κ. Γώγος, Η δικαστική προσβολή παραλείψεων της Διοίκησης, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 207-208.

συνέπειες της ενδικοφανούς προσφυγής (ιδίως αυτή του άρθρου 63 § 6 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας) προς τον σκοπό της διασφάλισης της έννομης προστασίας του διοικουμένου. Άλλωστε, λόγω ακριβώς της σπουδαιότητας του ως άνω ζητήματος, το Τμήμα έκρινε ότι η υπόθεση πρέπει, κατ' άρθρο 14 § 5 του π.δ. 18/1989, να παραπεμφθεί στο Τμήμα υπό επταμελή σύνθεση.

7. Τέλος, πηγή έμπνευσης του Δικαστηρίου, ενόψει διάσωσης του ενδίκου βοηθήματος, θα μπορούσε να αποτελέσει, ενδεχομένως, και η απόφαση ΣΤΕ 1327/2008, η οποία αφορά, βεβαίως, διαφορετικό θέμα, διαπνέεται όμως από την ίδια λογική της διασφάλισης αποτελεσματικής έννομης προστασίας. Ειδικότερα πρόκειται για τον χρόνο συντέλεσης της παράλειψης οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας για το παραδεκτό της αίτησης ακύρωσης κατ' αυτής. Κρίσιμο, κατά το άρθρο 45 § 4 του π.δ. 18/1989 είναι το τρίμηνο από την υποβολή σχετικής αίτησης του ενδιαφερόμενου και όχι η προβλεπόμενη στο άρθρο 4 του ΚΔΔιαδ προθεσμία 60 (νυν 50) ημερών εντός της οποίας η Διοίκηση οφείλει να απαντά στις αιτήσεις των διοικουμένων. Πάντως, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι, αν και η αίτηση ακύρωσης ασκήθηκε πριν από τη συντέλεση της παράλειψης, το απαράδεκτο συγχωρείται λόγω του δυσερμήνευτου των διατάξεων και της μη ύπαρξης νομολογίας επί του θέματος: «Η αίτηση ακύρωσεως ασκείται απαράδεκτως, διότι κατά τον ως άνω χρόνο ασκήσεώς της ... δεν είχε συντελεσθεί παράλειψη οφειλομένης νόμιμου ενεργείας, προσβλητή με αίτηση ακύρωσεως (ΣΤΕ 3501/2004, 3573/2003, 2004, 1409/2002, 1447/1998, 3942/1995). Ωστόσο, το απαράδεκτο αυτό, στην προκειμένη περίπτωση, λόγω των ευλόγων αμφιβολιών που γεννώνται ως προς την έννοια των συνδυασμένων άρθρων 4 του ΚΔΔιαδ και 45 του

π.δ. 18/1989 από την εξεταζόμενη άποψη, θα πρέπει να συγχωρηθεί και η αίτηση ακύρωσεως να εξεταστεί περαιτέρω, σύμφωνα και με τα άρθρα 20 § 1 του Συντάγματος, 6 § 1 της ΕΣΔΑ και το εφαρμοστέο εν προκειμένω κοινοτικό δίκαιο, που κατοχυρώνουν το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας (πρβλ. ΣΤΕ 9/1988). Και τούτο διότι: α) Ούτε στο άρθρο 4 του ΚΔΔιαδ, ούτε σε άλλο άρθρο του επαναλαμβάνεται η διάταξη της § 15 του άρθρου 5 του ν. 1943/1991, η οποία ρητώς προέβλεπε ότι οι διατάξεις των §§ 1 και 6 του τελευταίου τούτου (αντίστοιχες προς εκείνες του άρθρου 4 του ΚΔΔιαδ) «δεν επηρεάζουν τις οικείες προθεσμίες της ακυρωτικής διαδικασίας του άρθρου 45 του π.δ. 18/1989» και β) Οι κρίσιμες διατάξεις του άρθρου 4 του ΚΔΔιαδ ερμηνεύονται, σε συνδυασμό με το άρθρο 45 § 4 του π.δ. 18/1989, για πρώτη φορά με την παρούσα απόφαση. Άλλωστε, για το συγγνωστόν της πρόωρης ασκήσεως, ληπτέο υπ' όψη είναι και το γεγονός ότι ο νεώτερος νομοθέτης του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999), οι διατάξεις του οποίου βεβαίως δεν έχουν στην προκειμένη περίπτωση εφαρμογή, αποβλέποντας στην πληρέστερη διασφάλιση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας, προβλέπει ειδικώς ότι η προσφυγή ασκείται παραδεκτώς και πριν από την συντέλεση της παράλειψης, δηλαδή και πριν από την πάροδο του τριμήνου, εφ' όσον, όμως, η συντέλεση έχει επέλθει κατά την πρώτη συζήτηση της προσφυγής»¹⁰. Στην ίδια κατεύθυνση κινή-

10. Κατά τη μειοψηφούσα άποψη, όμως, της Συμβούλου Ε. Νίκα, «η κρινομένη αίτηση θα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 45 § 4 του π.δ. 18/1989, ... δεν συντρέχει δε, κατά την άποψη αυτή, εν προκει-

θηκε το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφαση ΣΤΕ 2039/2013, δεχόμενο ότι το απαράδεκτο λόγω εκπρόθεσμης άσκησης του ένδικου βοηθήματος, στην προκειμένη περίπτωση, θα πρέπει να συγχωρηθεί και η αίτηση ακύρωσης να εξεταστεί περαιτέρω, σύμφωνα και με τα άρθρα 20 § 1 του Συντ. και 6 § 1 της ΕΣΔΑ, ενόψει των ευλόγων αμφιβολιών του αιτούντος ως προς την έννοια –από την άποψη στοιχειοθέτησης παράλειψης οφειλόμενης ενέργειας– της διάταξης του άρθρου 86 § 4 του Υπαλληλικού Κώδικα και του γεγονότος ότι η διάταξη αυτή, όπως ήδη ισχύει, ερμηνεύεται για πρώτη φορά με

μένω, περίπτωση άρσεως του απαράδεκτου εκ λόγων νομικής ασφαλείας και προστατευτέας εν σχέσει προς αυτήν εμπιστοσύνης. Τούτο διότι άγνοια περί την ύπαρξη ή την ισχύ κανόνων δικαίου και μάλιστα βασικών, παγίων και γενικών δικονομικών κανόνων δεν συγχωρείται, κατά μείζονα δε λόγο υπό τις συνθήκες της παρούσης υποθέσεως, όπου η αίτηση ακύρωσεως υπογράφεται από δικηγόρο, το δε άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, όπως και το άρθρο 20 § 1 του Συντάγματος, που κατοχυρώνουν το δικαίωμα δικαστικής προστασίας δεν αποκλείουν την θέσπιση δικονομικών προϋποθέσεων παραδεκτού για την άσκηση των ενδίκων μέσων (πρβλ. ΣΤΕ 3393/2005, 776/2000, 5817/1995). Εξ άλλου, κατά την ελάχισσα αυτή άποψη, η παράλληλη συνύπαρξη των δύο ρυθμίσεων, ήτοι της δικονομικής διατάξεως του άρθρου 45 § 4 του π.δ. 18/1989 και της θεσπίσεως 60νθήμερης (ήδη 50νθήμερης) προθεσμίας διεκπεραιώσεως των υποθέσεων από μέρους της Διοικήσεως, χρονολογείται ήδη από του έτους 1991 (πρβλ. ΣΤΕ 3393/2005, 4476/1995), η δε διάταξη της § 15 του άρθρου 5 του ν. 1943/1991 εξακολουθεί να ισχύει, εφαρμοζόμενη πλέον, βάσει του άρθρου 33 § 2 του ΚΔΔιαδ, στις ρυθμίσεις του άρθρου 4 του Κώδικα».

την παρούσα απόφαση¹¹. Με άλλα λόγια, ο

11. Ειδικότερα, με τον ν. 3839/2010 θεσμοθετήθηκε ένα σύστημα επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων, το οποίο να υπηρετεί τις αρχές της αξιοκρατίας και διαφάνειας, με την καθιέρωση αντικειμενικών και αξιοκρατικών κριτηρίων επιλογής. Στο πλαίσιο αυτό, προβλέφθηκε η σύσταση νέων υψηλού κύρους και αξιοπιστίας συλλογικών οργάνων επιλογής προϊσταμένων, ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας των οποίων συμβάλλει στην επίτευξη των ανωτέρω στόχων και στην ενίσχυση του κύρους των τοποθετούμενων στην κορυφή της ιεραρχίας στελεχών της δημόσιας διοίκησης. Ετσι θεσμοθετήθηκε Ειδικό Συμβούλιο Επιλογής Προϊσταμένων (ΕΙ.Σ.Ε.Π.) οργανικών μονάδων επιπέδου Γενικών Διευθύνσεων, συγκροτούμενο από πρόσωπα υψηλού κύρους, αφού τα μέλη του προέρχονται πλέον από το ΑΣΕΠ και τον Συνήγορο του Πολίτη, ενώ προβλέπονται, περαιτέρω, Συμβούλια Επιλογής Προϊσταμένων για την επιλογή των προϊσταμένων Διευθύνσεων τα οποία στελεχώνονται από Γενικούς Διευθυντές που έχουν επιλεγεί από το ΕΙ.Σ.Ε.Π. με διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες. Τέλος, και η συγκρότηση των Υπηρεσιακών Συμβουλίων των δημοσίων υπηρεσιών που είναι αρμόδια για την επιλογή των προϊσταμένων Τμημάτων αποβλέπει στην κατοχύρωση αυξημένων εγγυήσεων αντικειμενικότητας, αφού τα όργανα αυτά αποτελούνται πλέον από τους επιλεγέντες κατά την προδιαγραφόμενη διαδικασία προϊσταμένους Διευθύνσεων. Εξ άλλου, και προκειμένου, ειδικότερα, για την επιλογή προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, αυξημένες εγγυήσεις αξιοκρατίας και αντικειμενικότητας παρέχει και το προβλεπόμενο στη μεταβατική διάταξη του άρθρου πέμπτου § 3 του ν. 3839/2010 πενταμελές Ειδικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο, αποτελούμενο, κατά πλειοψηφία, από συνταξιούχους Δικαστικούς λειτουργούς της Διοικητικής Δικαιοσύνης ή του Ελεγκτικού

δικαστής συγχωρεί το απαράδεκτο του ένδι-

Συνεδρίου ή συνταξιούχους Προέδρους, Αντιπροέδρους ή Νομικούς Συμβούλους του ΝΣΚ. Περαιτέρω, με το άρθρο πρώτο του ως άνω ν. 3839/2010, με το οποίο αντικαταστάθηκε, μεταξύ άλλων, και η § 4 του άρθρου 86 του ήδη ισχύοντος ΥΚ (ν. 3528/2007), εκδηλώθηκε η σοβαρή πρόθεση του κοινού νομοθέτη για την επιτάχυνση της διαδικασίας προς πλήρωση των ανωτέρω θέσεων στην ιεραρχία της Διοίκησης και ετάχθη το πρώτον ορισμένη προθεσμία εντός της οποίας οφείλει το αρμόδιο όργανο να προβεί στην τοποθέτηση των από τα οικεία υπηρεσιακά συμβούλια επιλεγέντων ως προϊσταμένων των οργανικών μονάδων αυτής. Η προθεσμία αυτή ορίσθηκε *μηνιαία* με στόχο την ταχεία ολοκλήρωση της εν λόγω διαδικασίας και την συνακόλουθη ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της Διοίκησης, δεδομένου ότι η επιλογή για τις συγκεκριμένες θέσεις γίνεται για ορισμένη θητεία, αλλά και ότι τα επιλαμβανόμενα της επιλογής υπηρεσιακά συμβούλια παρέχουν μείζονες εγγυήσεις ανεξαρτησίας, αμεροληψίας και διαφάνειας. Ενόψει του σκοπού αυτού, το αρμόδιο για την τοποθέτηση προϊσταμένων οργανικών μονάδων όργανο οφείλει να προβεί στην τοποθέτηση του επιλεγέντος εντός

κου βοηθήματος λόγω των ευλόγων αμφιβολιών του αιτούντος ως προς την έννοια των οικείων δικονομικών κανόνων, οι οποίες δεν μπορούν να λειτουργούν ως παγίδες για τον διάδικο. Μεταφέροντας τη σχετική συλλογιστική στη σχολιαζόμενη υπόθεση, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο δικαστής είχε τη δυνατότητα να συγχωρήσει το τυχόν απαράδεκτο, συνεπεία εκπρόθεσμης άσκησης, του ένδικου βοηθήματος λόγω εύλογων αμφιβολιών του διαδίκου ως προς το είδος της διοικητικής προσφυγής, αντί να εντείνει την αβεβαιότητα ως προς την έννοια της ενδικοφανούς προσφυγής, αναιρώντας ένα κρίσιμο στοιχείο του χαρακτηρισμού της, αυτό της ειδικής προθεσμίας άσκησης της.

Ευγενία Β. Πρεβεδούρου

Αν. Καθηγήτρια Νομικής ΑΠΘ

Σωτήρης Κ. Κυβέλος

Δ.Ν., Δικηγόρος

της ως άνω μηνιαίας προθεσμίας, η άπρακτη πάροδος της οποίας συνιστά παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας δεκτική προσβολής με αίτηση ακύρωσης (και όχι η παρέλευση του τριμήνου, όπως υπέλαβε ο αιτών).

ΔΕφΑΘ 2908/2013

Πρόεδρος: **Νικόλαος Σοϊλεντάκης.**

Εισηγήτρια: **Αικατερίνη Κεφαλάκη**, Εφέτης.

Δικηγόρος: **Β. Δημητρακοπούλου** (Δικ. Αντ. ΝΣΚ).

Εκκλητό απόφασης λόγω ποσού. Η αποζημίωση, από τη φύση της, δεν αποτελεί περιοδική παροχή. Το ίδιο πρέπει να γίνει δεκτό και επί ευθείας αγωγής, όταν η υποκείμενη αιτία της αξίωσης συνιστά περιοδική παροχή, όπως επί αγωγής για καταβολή αποδοχών, η υποχρέωση

καταβολής των οποίων προκύπτει ευθέως από τον νόμο.

2. Στο άρθρο 92 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, όπως ίσχυσε μετά το άρθρο 10 του ν. 3659/2008 (Α 77), ορίζεται ότι: «1. Σε έφεση υπόκεινται οι αποφάσεις που εκδίδονται σε πρώτο βαθμό. 2. Δεν υπόκεινται σε έφεση αποφάσεις που αφορούν σε χρηματικές διαφορές, αν το αντικείμενό τους δεν υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων